

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind interpretarea unor prevederi ale art. 74 alin. (1) și
(2), art. 82 alin. (1) și art. 143 alin. (1) din Constituție

Nr.21 din 02.07.98

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.69/31 din 23.07.1998

* * *

În numele Republicii Moldova
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Alionei Balaban, grefier, deputatului în Parlament Victor Stepaniuc, autorul sesizării, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, reprezentanților Președintelui Republicii Moldova Mihai Petrachi, consilier prezidențial, Raisa Grecu, șef al serviciului acte ale Președintelui Republicii Moldova, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. (b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind interpretarea unor prevederi ale art. 74 alin. (1) și (2), art. 82 alin. (1) și art. 143 alin. (1) din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului Victor Stepaniuc, prezentată în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, acceptată spre examinare în fond și inclusă în ordinea de zi prin decizia Curții Constituționale din 14 aprilie 1998.

Procedînd la examinarea preliminară a sesizării, Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului, Guvernului și Ministerului Justiției. Ministerul Justiției nu a comunicat punctul său de vedere.

Examinînd în ședință plenară sesizarea deputatului Victor Stepaniuc, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și explicațiile reprezentanților Președintelui Republicii Moldova și Parlamentului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

Deputatul Victor Stepaniuc, în sesizarea depusă la 3 aprilie 1998, solicită interpretarea art. 74 alin. (1) și (2), art. 82alin. (1), art. 143 alin. (1) din Constituție. În special el cere interpretarea sintagmei "majoritatea parlamentară", cu care se operează în articolele respective ale Constituției, deoarece anume cu majoritatea parlamentară urmează să se consulte Președintele atunci cînd desemnează candidatul pentru funcția de Prim-ministru.

Curtea Constituțională menționează că sistemul democratic, adoptat de Republica Moldova, asigură funcționarea pluralismului ideologic și instituțional, prin aceasta menținîndu-se în societate un climat liberal. Corpul electoral, fiind o formă de organizare juridică a populației, își determină organizarea politică prin intermediul partidelor, care sînt o expresie a principiului pluralismului politic, consacrat în art. 5 alin. (1) din Constituție. Locul și rolul partidelor politice în activitatea statului sînt consacrate, explicit sau implicit, în Constituție, Codul electoral, Regulamentul Parlamentului, în alte acte normative.

Stabilind direcțiile fundamentale de organizare a puterii și formele de exercitare a ei, Legea Supremă proclamă principiile constituționale generale, dintre care desprindem principiile democrației și pluralismului politic, stipulate în art. 1, 2 și 5. În dezvoltarea principiilor enumerate, Constituția, prin art. 41 și 82 alin. (1),

reglementează activitatea partidelor politice în societate. În acest context, Curtea Constituțională relevă că sintagma "majoritatea parlamentară" din art. 82 alin. (1) din Constituție se referă la regimul pluripartidist, la activitatea partidelor în viața politică a țării. Totodată, ea apreciază că sensul pe care-l comportă sintagma "majoritatea parlamentară" este diferit de sensul sintagmelor "majoritatea deputaților aleși", "majoritatea deputaților prezenți" și "două treimi din deputați", cuprinse în art. 74 alin. (1) și (2) și art. 143 alin. (1) din Constituție, care au incidență asupra procedurii de legiferare.

Din punct de vedere gramatical sintagma "majoritatea parlamentară" poate fi interpretată ca partea cea mai mare a componenței Parlamentului ori ca o superioritate numerică, cu care se votează un act juridic.

Adoptarea actelor juridice în cele mai importante domenii ale vieții economice și sociale a statului constituie funcția deliberativă exclusivă a Parlamentului. Domeniile pentru care este necesară adoptarea legilor sînt stipulate în art. 72 din Constituție, iar modalitatea adoptării legilor, a hotărîrilor, deci procedura de votare, este prevăzută la art. 74 alin. (1) și (2) și art. 143 alin. (1) din Constituție.

Adoptarea unui număr considerabil de legi a repus în cauză principiul securității juridice, determinat de raporturile interindividuale și sociale complexe. Ameliorarea calitativă a procedurii de adoptare a actelor juridice se impune ca o necesitate imperioasă în activitatea de legiferare.

Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra art. 74alin. (1) și (2) și, implicit, asupra art. 143 alin. (1) din Constituție prin hotărîrile nr. 26 din 13 octombrie 1997* și nr. 9 din 26 februarie 1998** și consideră că ele nu necesită o interpretare suplimentară.

În ceea ce privește sintagma "majoritatea parlamentară", cuprinsă în art. 82 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională apreciază următoarele.

După cum s-a menționat, sintagma "majoritatea parlamentară" se referă expres la activitatea partidelor, organizațiilor social-politice, blocurilor electorale, din care se constituie Parlamentul, care își propun înfăptuirea anumitor obiective programatice și au vocația de a determina sau influența cursul evenimentelor social-politice.

În urma interpretării teleologice a dispozițiilor art. 82 alin. (1) din Constituție, Curtea Constituțională conchide că ele prevăd procedura de desemnare a candidatului pentru funcția de Prim-ministru și de numire a Guvernului. Președintele republicii este obligat să consulte Parlamentul, iar legislativul, la rîndul său, este obligat să-și expună părerea asupra candidaturii propuse. Cadrul legislativ nu reglementează însă modalitățile, procedeele și formele consultării majorității parlamentare, ele rămînînd la discreția părților.

Cît privește regimurile politice democratice, e de menționat că ele sînt obligate să respecte principiul fundamental de constituire a partidelor politice și să asigure cadrul legal necesar activității partidelor, cărora le revine rolul de mediator în raporturile cetățenilor cu guvernanții. Prin urmare, o sarcină prioritară a oricărui partid care a cîștigat alegerile este de a participa la formarea Guvernului. Într-un sistem bipartidist partidul care cîștigă alegerile constituie majoritatea parlamentară și preia sarcina de formare a Guvernului. Într-un sistem pluripartidist, atunci cînd nici un partid nu obține majoritatea de voturi în scrutin, devine inevitabilă crearea unei coaliții a forțelor politice reprezentate în Parlament. Într-un sistem majoritar absolută, coaliția formează Guvernul, în limitele prevăzute de dispozițiile constituționale.

Astfel, prin sintagma "majoritatea parlamentară" se înțelege majoritatea absolută a deputaților aleși în Parlament, care, în baza dispozițiilor constituționale, pot acorda vot de încredere Guvernului și Prim-ministrului, desemnat de Președintele republicii. Totodată, Curtea Constituțională menționează că Președintele Republicii Moldova este în drept să consulte forțele politice reprezentate în Parlament și întregul

corp de deputați.

În baza celor expuse, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. (b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 60 lit. e) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E:

1. Prin sintagma "majoritatea parlamentară", cuprinsă în art. 82 alin. (1) din Constituție, se înțelege numărul de deputați ce constituie o majoritate absolută, adică jumătate plus unu din numărul total de deputați aleși în Parlament.

2. Hotărîrea este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

* Monitorul Oficial, nr. 72-73 din 6 noiembrie 1997, art. 28.

** Monitorul Oficial, nr. 26-27 din 26 martie 1998, art. 15.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 2 iulie 1998.
Nr. 21.